

Elena PINTILEI*

ACTIVITATEA DE BIBLIOTECAR A ERUDITULUI CĂRTURAR ION A LUI GHEORGHE SBIERA¹

Ion a lui Gheorghe Sbiera's activity as a Librarian

Abstract: *The present study brings into attention the outstanding contribution of Ion a lui Gheorghe Sbiera to the history of the Romanian libraries in Bukovina in the second half of the XIXth century. At the same time, as the librarian of the Chernivtsi Gymnazium Library, the custodian at the Country Library and then custodian of the University Library of the University of Chernivtsi he strongly develops the intent of preserving national identity and at the same time outlines the idea of cultural resistance in an occupied Bukovina.*

Keywords: *librarian, book, deposit, Bukovina, Country Library, Gymnazium Library, professor.*

Introducere. Horodnicul de Jos al Bucovinei a dat românilor intelectuali de seamă, cu o activitate însemnată pentru întreg spațiul românesc. Aici își găesc obârșia profesorul Elie Luția (1845-1910), preotul și profesorul Orest Popescu (1853-1939), scriitorul Vasile Țigănescu (1899-1971), prima femeie din România care a pilotat un planor, Felicia Țigănescu (1910-2003), rapsodul Silvestru Lungoci (1939-1993), personalități cărora cărturarul bucovinean Emil Satco le-a dedicat câte un spațiu aparte în lucrarea² de referință pentru oamenii de seamă ai Bucovinei.

În același petec de Bucovină vede lumina zilei în data de 1 noiembrie 1836 și academicianul Ion a lui Gheorghe Sbiera. În sânul unei familii numeroase, cu zece copii, învață prima dată rugăciunile ce se rostesc în casa lor, seara și dimineața, apoi, sub îndrumarea unui dascăl ambulant, Vasile Răzuș, primește timp de un an de zile (1843-1844) cele dintâi noțiuni esențiale de citit și socotit. Urmează Școala Trivială din Rădăuți (1845-

*PhD Candidate, „Ștefan cel Mare” University of Suceava, Romania; Bibliographer, „I. G. Sbiera” Library of Bukovina; e-mail: elenapintilei84@yahoo.com

Date submitted: June 22nd 2018

Revised version submitted: July 26th 2018

Accepted: July 31st 2018

¹ *Activitatea de bibliotecar a eruditului cărturar Ion a lui Gheorghe Sbiera* este un studiu prezentat la Conferința “Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc”, Simpozion național cu participare internațională, ed. a II-a, aprilie 2018, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava.

² Satco 2004: vol. I p. 638-639, 650-651; vol. II p. 235, 531-532.

1848), ultima clasă finalizând-o la Gimnaziul cu patru clase din Cernăuți (1849). Își continuă studiile la Gimnaziul Superior de opt clase, *Ober Gymnasium* (1849-1857), apoi se specializează în Drept și Filosofie la Viena. Obține titlul de doctor în filosofie în anul 1886, când este deja profesor universitar la cea dintâi catedră de limba și literatura română din cadrul universității din Cernăuți.

Ion a lui Gheorghe Sbiera, personalitate marcantă a Bucovinei, a fost membru fondator al Academiei Române, profesor universitar, istoric literar, filolog, editor, folclorist, memorialist și, nu în ultimul rând, un sprijinitor³ al învățământului în limba română într-o provincie aflată sub semnul germanizării, ocupând un loc hotărâtor în redeşeptarea conștiinței naționale a românilor din spațiul bucovinean. În același timp vorbim despre bibliotecarul I. G. Sbiera, profesie ce îi atribuie un loc aparte în istoria „Bibliotecii gimnaziștilor români den Cernăuți” și a Bibliotecii Țării, ulterior devenită Bibliotecă Universitară.

Din activitatea lui I. G. Sbiera la Biblioteca Gimnaziștilor din Cernăuți. Un rol deosebit în evoluția cărțurarului îl ocupă cu precădere Aron Pumnul. Anul 1848 aduce românilor din Bucovina bucuria de a fi înființată o catedră de limba și literatura română, „vatra naționalității române”⁴ în cadrul Institutului de Studii filosofice din Cernăuți (întemeiat în 1808), devenit Gimnaziu Superior, de opt clase, în anul 1849. Cel dintâi profesor este Aron Pumnul, „trimes providențial al Românilor din Bucovina”⁵ cum îl numește I. G. Sbiera în discursul comemorativ rostit la mormântul prețuitului profesor. Originar din Transilvania, dintr-o familie de oameni simpli, ocupă catedra în calitate de suplinitor în luna februarie 1849, devenind titular un an mai târziu. A dus o campanie de stopare a germanizării învățământului, fiind considerat „piatra fundamentală a organizării studiului limbii române în liceele ce se înființară ulterior în Bucovina”⁶.

Așadar, elev la Gimnaziul cernăuțean, I. G. Sbiera îl găsește ca profesor pe Aron Pumnul, despre care el însuși mărturisește „mă făcu să apuc calea și direcțiunea în care m-am mișcat în toată viața mea”⁷, subliniind astfel puternica influență a iubitului profesor asupra proaspătului învățăcel. La sfatul său citește pentru întâia oară *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* (P. Maior), *Hronica românilor* (G. Șincai) și *Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor* (D. Cantemir), un prim pas spre cunoașterea istoriei naționale, lucrul cel mai de preț pentru un viitor academician.

³ Niculică 2005: 7.

⁴ Hurmuzachi 1866: 43.

⁵ Sbiera 1889: 63.

⁶ Marmeliuc 1916: 171-187.

⁷ Sbiera 1899: 106.

Tânărul învățcel se află printre bursierii Fondului Religios Ortodox, primind 80 de florini pe an, lucru care avea să-l sprijine în învățătură. În același scop acordă și meditații altor elevi, ocupându-se chiar de cei doi copii ai lui Gheorghe Flondor, de unde mai primește câte 20 de florini pe lună, iar în ultimul an de studiu (1856-1857) îl pregătește pentru examenul de admitere la gimnaziu pe singurul fiu al lui Gheorghe Hurmuzachi. Contrar condițiilor vitrege care îi înăspreau traiul, ardoarea junelui de a-și continua studiile fără să-i lipsească propria bibliotecă îl îndeamnă să își procure cele dintâi cărți de istorie, filosofie și nu numai, din banii primiți în urma meditațiilor oferite.

Tinerii studenți nu își permiteau să împrumute vreo carte din Biblioteca Țării (înființată în 1851) întrucât li se cereau garanție câte 10 florini, bani de care erau lipsiți cu toții, iar în biblioteca liceului german nu exista nici o carte în limba română. Inițierea înființării unei biblioteci pentru toți studenții, unde să existe un fond de carte românească, atunci atât de rară și greu de procurat, a fost binevenită. După cum însuși I. G. Sbiera mărturisește, acțiunea este întreprinsă cu sprijinul colegilor săi, răspândind cauza susținută printre elevii gimnaziști: „începui a face printre ei propagandă pentru înființarea unei biblioteci românești”⁸. Aspirațiile mărețe ale elevilor gimnaziști au fost înaintate profesorului Aron Pumnul și lui Alexandru Hurmuzachi, prietenul apropiat a lui I. G. Sbiera, împreună stăruind pentru fondarea bibliotecii mult dorite.

În anul 1857 ia ființă „Biblioteca gimnasiaștilor români den Cernăuți”, la nouă ani de la Raportul⁹ Consistoriului Ortodox-Răsăritean din 17/29 Septembrie 1848, formulat drept răspuns Prezidiului Țării (Galiției) în vederea creării unei catedre de limba și literatura română și în același timp a unei biblioteci românești, sarcină revenită profesorului ce va ocupa catedra de limba și literatură română.

Biblioteca funcționează în casa lui Aron Pumnul, cel care a și condus-o până în 15 noiembrie 1863, urmat fiind de I. G. Sbiera (1863-1871) și M. Călinescu (1871-1880). Așadar, pe întreg parcursul activității bibliotecii a avut trei directori, cu toții profesori.

Casa lui Aron Pumnul se afla la o distanță considerabilă de liceu, prin urmare asemenea și bibliotecii, scopul fiind, se pare, de a scăpa de supravegherea autorităților străine. În activitatea bibliotecii sunt implicați și elevii gimnaziști. Cărturarul bucovinean I. G. Sbiera, aflându-se în clasele a VII-a și a VIII-a, se numără printre cei dintâi care oferă 47 florini și 30 cruceri pentru bibliotecă. A fost urmat de fratele său Nicolae, de Al. Pleșea, Gavril Buliga, Ion Botezat, Mihai Eminescu, Eleutheri Dașchievici, Metodi Luția și George Popovici. Locuia în gazdă în casa lui Aron Pumnul și era ajutorul de nădejde în bibliotecă, etapă fundamentală în formarea

⁸ Sbiera 1899: 107.

⁹ *Ibidem*: 104.

bibliotecarului luptător pentru folosirea limbii române într-o Bucovină germanizată.

La întregirea colecției de carte românească a bibliotecii au contribuit și alți elevi ai lui Aron Pumnul, printre care amintim pe filologul Vasile Burlă, poezii Mihai Eminescu, Vasile Bumbac, Șt. Dracinschi, pictorul Epaminonda Bucevschi, D. Petrino, Isidor Onciul ș.a. „Biblioteca gimnaziștilor den Cernăuți” a prins ecouri și peste granițele provinciei. Printre donatori¹⁰ se numără intelectualii vremii: Constantin D. Aricescu din Muntenia; George Barițiu, Visarion Roman, Ioan cavalier de Pușcariu din Transilvania. Moldova întregește donațiile de carte prin Gheorghe Asachi, Vasile Alecsandri, Constantin Negruzzi, Dimitrie Gusti, V. A. Alexandrescu, Theodor Codrescu ș.a.

I. G. Sbiera se desprinde de bibliotecă în anul 1857 când pleacă la Viena pentru a studia Dreptul și o lasă în grija fratelui său, Nicolae. Proaspăt absolvent al studiilor juridice (1861) se întoarce în Cernăuți, găsindu-l pe Aron Pumnul grav bolnav. Sfătuit de frații Hurmuzachi, Alecu și Gheorghe, I. G. Sbiera ocupă catedra de limba și literatura română în calitate de suplinitor, astfel devenind profesor la Gimnaziul cernăuțean timp de zece ani (1861-1871). Începând cu 15 noiembrie 1863 tânărul profesor administrează și biblioteca gimnaziului timp de opt ani. Anul 1871 are să-i aducă lui I. G. Sbiera demisia de la catedra de limbă și literatura română. Tot acum transferă „Biblioteca gimnaziștilor români den Cernăuți” Societății pentru Cultura și Literatura română în Bucovina, după cum notează în lucrarea de referință a vieții și activității sale¹¹. Din studiul *Mihai Eminescu și „Biblioteca gimnaziștilor români den Cernăuți”*¹² semnat de Aurel Vasiliu aflăm însă că *Inventarul bibliotecii Societății pentru literatura și cultura română în Bucovina început cu anul 1865* arată că nu există cărțile bibliotecii gimnaziștilor, ci sunt prezente volume din biblioteca personală a lui Aron Pumnul, ce au fost donate Societății de Catinca Pumnul. Lista *Cărților din biblioteca profesorului Pumnul* o găsim publicată în studiul *Biblioteca lui Aron Pumnul*¹³ întocmit de D. Vatamaniuc (1998) și numără 166 de titluri. Se înțelege că biblioteca gimnaziștilor a funcționat independent de biblioteca Societății până în anul 1880, când își încheie activitatea.

Cel mai însemnat document referitor la activitatea bibliotecii - *Cunsemnăciunariul venitului, cheltuielilor și al avutului Bibliotecii învățăceilor români gimnasiali cernăuțeni* - din anul 1858 este realizat de către Aron Pumnul. Structura și conținutul registrului sunt evidențiate atât de Aurel Vasiliu în studiul *Mihai Eminescu și „Biblioteca gimnaziștilor den Cernăuți”*¹⁴ (1968), cât și de D. Vatamaniuc într-un alt studiu¹⁵ publicat în

¹⁰ Vatamaniuc 1997a: 342-343.

¹¹ Sbiera 1899: 107.

¹² Vasiliu 1968: 225.

¹³ Vatamaniuc 1998: 285-292.

¹⁴ Vasiliu 1968: 221-230.

Analele Bucovinei (1997), unde găsim și procesul-verbal semnat de Aron Pumnul la data de 15 noiembrie 1863 prin care predă profesorului I. G. Sbiera administrarea bibliotecii.

Academicianul I. G. Sbiera, custode la Biblioteca Țării. În anul 1871 profesorul I. G. Sbiera, proaspăt demisionat de la Catedra de limba și literatura română de la Gimnaziul cernăuțean, ocupă prin concurs postul de custode la Biblioteca Țării prin decretul nr. 302 din 23 Faur 1871. Aici are să funcționeze până în anul 1875, când odată cu înființarea Universității biblioteca este cedată noii instituții iar I. G. Sbiera își continuă activitatea de custode până în luna aprilie 1881, an în care devine profesor universitar.

Biblioteca Țării este rodul stăruințelor intelectualilor bucovineni de a întemeia o bibliotecă publică, este dorința arzătoare ridicată de Bucovina la 1848, este „un copil al revoluției”¹⁶. La conducerea acesteia au fost șase directori. Cel dintâi a fost Eusebie Popovici, urmat de Alecu Hurmuzachi, Iacob Vorobchievi, Aron Pumnul, Ernst Rudolf Neubauer și cărturarul I. G. Sbiera. „Prochemare spre daruri pentru biblioteca țării Bucovinei”¹⁷ este un apel din data de 5/17 iunie 1851, prin care intelectualii bucovineni îndeamnă la adunarea a 1.000 de florini pentru înființarea bibliotecii mult dorite. Finanțările nu au întârziat să apară. Donații au făcut și Carol Mikuli (1.000 de florini), Domnul Moldovei Mihai Sturdza (2.000 florini), Scarlat (Sofronie, numele de călugăr) și doctorul Constantin Vârnav, frați ce și-au donat casa pentru localul¹⁸ bibliotecii. Inaugurarea noii biblioteci are loc în data de 10 noiembrie 1852 cu un fond de 2.000 de volume, iar în 1875 când este predată Universității numără 15.544 de volume. Cărțile au intrat în posesia acesteia prin numeroase donații. Din lista generoasă amintim pe Constantin Hurmuzachi¹⁹, ce donează un număr de 202 volume, alte 97 vin din partea a trei scriitori români, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri și Gheorghe Sion; mai târziu, biblioteca primește un număr mare de cărți din succesiunea lui Eudoxiu Hurmuzachi. Cărțile provin din biblioteca personală a bravului român care, iată, și după moartea sa contribuie la întregirea și consolidarea centrului de educare și formare românească. Comitetul Țării este înștiințat de însemnata donație de carte făcută de George Hurmuzachi bibliotecii, documentul fiind semnat de I. G. Sbiera la 3 iulie 1874 (*Anexa I*).

*Consemnăciunea*²⁰ semnată de I. G. Sbiera în data de 27 mai 1871 evidențiază cele dintâi preocupări ale cărturarului în calitate de custode în cadrul Bibliotecii Țării: întocmește liste cu titlul cărților cu număr de

¹⁵ Vatamaniuc 1997b: 17-25.

¹⁶ Păunel 1933: 229.

¹⁷ Nistor 1948: 528-530.

¹⁸ Păunel 1933: 227-228.

¹⁹ Olaru 2017: 9-10.

²⁰ A.S.R.C., F. 216, d. 4, 1863-1867, f. 36.

inventar greșit²¹ sau neinventariate²². De altfel, cărțile sunt grupate pe domenii, după cum urmează: Enciclopedia, Teologia, Filosofia, Știința juridică și politică, Medicina, Economia, Științele tehnice. Tehnologia, Știința pedagogică, Bibliologia, muzeologia și arhivarea, Știința naturală, Geografia, etnografia și statistica, Istoria, Opuri maparie (mape) geografice și istorice, Știința literară, Limbistica, Stilistica, Literatura greacă veche, Literatura latină, Literatura germană, Literatura franceză, Literatura italiană, Literatura polonă, Literatura slavică apuseană, Jurnalistica, Broșuri ocazionale, Ghibacii și jocuri, Mișcelanii, Literatura Română întreagă, Literatura ruteană, Bucovinesci, Duplete și Cărți scoase. Sunt 32 de domenii, iar cărțile aferente se desfășoară pe parcursul a zece pagini²³. Proaspăt instalat în postul de custode al Bibliotecii Țării, constată atât condițiile improprii desfășurării activității la nivelul propus, cât și modul deficitar de depozitare și păstrare a cărților. Un factor dăunător pentru cărțile din Biblioteca Țării – spune I. G. Sbiera în raportul întocmit în luna iulie 1871²⁴ și înaintat Înalțului Comitet al Țării (*Anexa II*) – este umezeala datorată canalelor aflate în apropiere, iar lipsa luminii amplifică gradul de deteriorare a colecției bibliotecii. În plus, sobele din încăperi sunt într-o stare avansată de deteriorare. Nu încălzesc și fumegă atunci când sunt utilizate. Solicită închiderea Bibliotecii în luna August, pentru „svântarea din an în an a cărților și scuturarea lor de pulbere”²⁵, precum și pentru repararea sobelor. Primește aviz favorabil (*Anexa III*) și la începutul lunii următoare semnează o înștiințare (*Anexa IV*) prin care aduce la cunoștință utilizatorilor faptul că biblioteca va fi închisă în luna august pentru zvântarea cărților și reparațiile necesare.

Silvestru Morariu Andrievici²⁶, deputat în Dieta Bucovinei și în Camera Înalțului Consiliu Imperial, semnează un aviz favorabil emis la data de 31 iulie 1871, pe care îl reproducem mai jos:

Către prea onoratul domn Ion Sbiera, custodele bibliotecii țării, aice răspunzând la raportul din 26 l.c. Nr. 26, comitetul țării încuviințează, ca în scopul zvântării cărților și repararea sobelor se dispui D-Ta închiderea Bibliotecii pentru public pe luna lui august a.c. Tot odată Ți se face D-Tale cunoscut, cum că întru una se emite și provocarea către proprietarul localităților bibliotecii spre întreprinderea reparării sobelor.

Cernăuți, 31 iulie 1871

*S. Morariu Andrievici*²⁷

Încă de la început, I. G. Sbiera, fără a cere aprobare de la Comitetul Țării, a folosit limba română pentru întocmirea documentelor interne, după

²¹ *Ibidem*, f. 37-41+9 titluri pe f. 42.

²² *Ibidem*, f. 42.

²³ *Ibidem*, f. 37-41+verso.

²⁴ *Ibidem*, f. 48.

²⁵ *Ibidem*, f. 48.

²⁶ Hrehor 2009: 168 p.

²⁷ A.S.R.C., F. 216, d.4, f. 49.

cum însuși mărturisește „am început dară a oficia românește”²⁸, lăsându-ne să înțelegem că ar fi primul care a întreprins acest lucru. În aceeași măsură folosește limba maternă în emiterea documentelor externe. Mare îi fusese mirarea și i se umplu sufletul de bucurie, după cum notează în *Familia Sbiera...*²⁹, când a primit răspuns de la oficialii străini tot în limba română. Însă corespondența pur românească între cele două instituții nu a durat mult. În noiembrie 1871 are loc schimbarea regimului parlamentar de la Viena, Dieta Bucovinei fiind dizolvată. Este înființată alta, nouă, cu orientare germanizatoare. Comitetul Țării fiind sesizat, hotărăște ca orice formă de corespondență să se realizeze numai în limba germană. De altfel, în luna ianuarie 1871 îi întoarce o scrisoare lui I. G. Sbiera, solicitând-i folosirea limbii germane. Întrucât nu s-a supus ordinului, primește un al doilea în care i se aduce la cunoștință că va fi cercetat disciplinar. Tânărul custode întocmește un raport³⁰, tot în limba română, pe care îl semnează în data de 24 februarie 1872, și se adresează Comitetului Țării invocând, pe lângă legislația în vigoare, și Legea Fundamentală de Stat din 21 decembrie 1867 care „garantează (...) fiecărei naționalități întrebuițarea limbii sale în officii, în școli și în viața publică”, așa cum însuși notează în *Familia Sbiera...*³¹. În ședința dedicată dezbaterii raportului și stabilirii unei decizii, membrii Comitetului dietal resping categoric folosirea limbii române în corespondența dintre instituții. I. G. Sbiera este susținut de către Eudoxiu Hurmuzachi, președinte al Comitetului dietal și căpitan al Țării, însă fără un rezultat favorabil. Renunțarea la folosirea propriei limbi în emiterea actelor oficiale era de neconceput. Într-o scrisoare adresată fratelui său Nicolae³² mărturisește că „se vede că voi trebui să mă întorc la vatra părintească și să îmi nutresc sgăriind pământul după cum au făcut-o și părinții noștri”. Nu acceptă să își piardă identitatea națională, considerând o umilintă supunerea fără drept de opinie. În urma unor discuții cu „deputații cei mai valoroși din dietă”³³ recurge la un compromis și folosește sistemul foii de vocabular, pagina fiind împărțită în două coloane. Partea stângă este destinată textului scris în limba germană, iar în partea dreaptă apare textul în limba maternă. Drept mărturie stau documente ce poartă semnătura lui I. G. Sbiera în calitate de custode al Bibliotecii Bucovinei (*Anexele I și IV*). Acestea se păstrează în cadrul Arhivelor de Stat ale Regiunii Cernăuți, Ucraina, Fondul „Universitatea Cernăuți”.

Achiziția de noi volume în vederea completării continue a fondului de carte a Bibliotecii Țării constituie unul dintre principalele obiective ale lui I. G. Sbiera. Se îngrijește îndeaproape de colaborarea cu Librăria G. Ioanid & A. Spirescu din București, purtând corespondență cu G. Ioanid.

²⁸ Sbiera 1899: 262.

²⁹ *Ibidem*: 262.

³⁰ *Ibidem*: 263-266.

³¹ *Ibidem*: 265.

³² Publicată în *Familia Sbiera* (271-273).

³³ Sbiera 1899: 273.

Într-o scrisoare³⁴ semnată de I. G. Sbiera în data de 14/26 iunie 1871 la Cernăuți își exprimă încă din primul paragraf dorința de a întregi colecția de literatură română de la începuturi până în prezent și totodată de a înnoi fondul de carte cu volume literare și științifice. Lucrarea³⁵ bibliografică de o însemnătate aparte semnată de profesorul Dimitrie Iarcu, apărută la București în anul 1865, reprezintă un adevărat instrument de lucru și constituie un reper în achiziția cărților. Solicită ca în fiecare semestru să primească o listă a cărților în limba română ce urmează a fi tipărite, însoțită de valoarea acestora. Pentru fiecare volum în parte prețul să fie exprimat atât în lei și bani cât și în florini și cruceri întrucât, după cum însuși I. G. Sbiera mărturisește, „noi aici în Bucovina avem numai bani de hârtie și valută austriacă și banii în altă valută trebuie să-i cumpărăm de pe la samsari”³⁶. Este dedicat profesiei de bibliotecar și în mod constant pe întreg parcursul activității sale din cadrul Bibliotecii Țării clădește, carte cu carte, templul identității naționale a românilor din Bucovina.

Anul 1875 are să aducă înființarea Universității³⁷ din Cernăuți. I. G. Sbiera primește propunerea de a ocupa postul de suplinitor la catedra de limba și literatura română în data de 11 mai 1875. Îl recomandă întreaga activitate pe plan cultural desfășurată în spațiul bucovinean. Însă faptul că avea să fie remunerat doar cu 1.440 florini pe an îl îngrijorase în condițiile în care, custode fiind la Biblioteca Țării, primea un salariu de 1.640 de florini pe an. Odată cu înființarea Universității Francisco-Josfine, Biblioteca Țării trece în subordinea noii instituții, devenind astfel bibliotecă universitară³⁸. Pentru a-și suplimenta veniturile, proaspătul suplinitor al catedrei de limba și literatura română din centrul de studii superioare din Cernăuți acceptă să-și continue și activitatea de custode în cadrul bibliotecii până în anul 1881, când are să devină profesor universitar.

Concluzie. Ion a lui Gheorghe Sbiera își pune decisiv amprenta în istoria vieții culturale a Bucovinei celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Se numără printre intelectualii de seamă ce pun bazele Reuniunii de Leptură din Cernăuți, care mai târziu are să devină Societatea de Cultură și Literatură în Bucovina, al cărei secretar este. De asemenea, se află printre inițiatorii înființării organului de presă al Societății, *Foaia Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina*, devenind un colaborator fidel al acesteia. În anul 1866 este desemnat membru al Societății Literare

³⁴ A.S.R.C., F. 216, inv. 3, d.7, 1868-1873, f.136.

³⁵ Dimitrie Iarcu, *Annalele bibliografice române. Repertoriu chronologicu sau Catalogu generalu de cărțile române. Imprintate de la adoptarea imprimeriei, dziumatate secolu XVI și până astăzi, 1550-1865 exclusiv*, București, Imprimeria Statului, 1865, 120 p.; Idem, ed. a II-a, apare sub titlul *Bibliografia Chronologică Română sau Catalogu generalu de cărțile române. Imprintate de la adoptarea imprimeriei, dziumatate secolu XVI și până astăzi, 1550-1865*, București, Imprimeria Statului, 1873, XX+164 p.

³⁶ A.S.R.C., F. 216, inv.3, d.7., 1868-1873, f.136 verso.

³⁷ Ungureanu 2015: 309-324.

³⁸ *Ibidem*: 324-326.

Române, viitoarea Academia Română. Colaborează cu publicațiile vremii, între care amintim *România Jună*, *Familia*, *Patria*, *Arhiva*, *Luceafărul*, *Gazeta de Transilvania*, *Vatra*, *Candela* ș.a. Profesor universitar la Catedra de Limbă și Literatură Română de la Universitatea cernăuțeană, rostește primul curs de limba română în ziua inaugurării universității, spre bucuria auditoriului, încălcând astfel ordinul autorităților străine de a se vorbi numai în limba germană. Opera sa, publicată în cea mai mare parte în anii petrecuți la Universitatea din Cernăuți, este de o însemnătate aparte pentru întreg spațiul românesc și se cuvine a forma un subiect pentru un viitor studiu. Între aceste preocupări multiple se evidențiază în mod cert activitatea de bibliotecar a cărturarului I. G. Sbiera, aducând un mare serviciu românilor din întreg spațiul bucovinean. Îi atribuim meritul de a fi unul dintre cei întâi inițiatori ai înființării Bibliotecii Gimnaziștilor din Cernăuți și, în același timp, deținător al titlului de prim custode al acesteia, îndeplinind rolul de continuator al îndrăgитului profesor Aron Pumnul. Pentru academicianul I. G. Sbiera Biblioteca Țării a însemnat oaza de cultură românească, ținând legătura permanent cu intelectuali din România în vederea completării și dezvoltării continue a colecțiilor de carte scrise în limba română, fapt ce contribuie semnificativ la făurirea și consolidarea unității culturale și naționale a tuturor românilor bucovineni. Merită să aducem în lumină activitatea de bibliotecar a unui mare român din Bucovina celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, fără de care nu se poate vorbi de o istorie a bibliotecilor cu carte românească.

SURSE BIBLIOGRAFICE

Arhivistice

Arhivele de Stat ale Regiunii Cernăuți (ASRC): Fond Universitatea Cernăuți, 1863-1867; 1868-1873

Literatură de specialitate

Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice, seria III, Tom XXIX, 1946-1947, București, Imprimeria Națională, 1948

Hrehor, Constantin (2009). *Silvestru Morariu Andrievici*, Iași, Ed. Timpul
Hurmuzachi, A. (1866). „Arune Pumnul, profesor de limba și lit. române la g.s. din Cernăuți”, în: *Foaea Soțietății pentru literatura și cultura română în Bucovina*, an II, nr. 2, 1 februarie, pp. 36-48

Marmeliuc, D. (1916). „Contribuții ardelenesti la cultura românească din Bucovina”, în: *Lui Ion Bianu. Amintire din partea foștilor funcționari ai Academiei Române la împlinirea a șasezeci de ani*, Tipo Litografia „Carol Göbl”

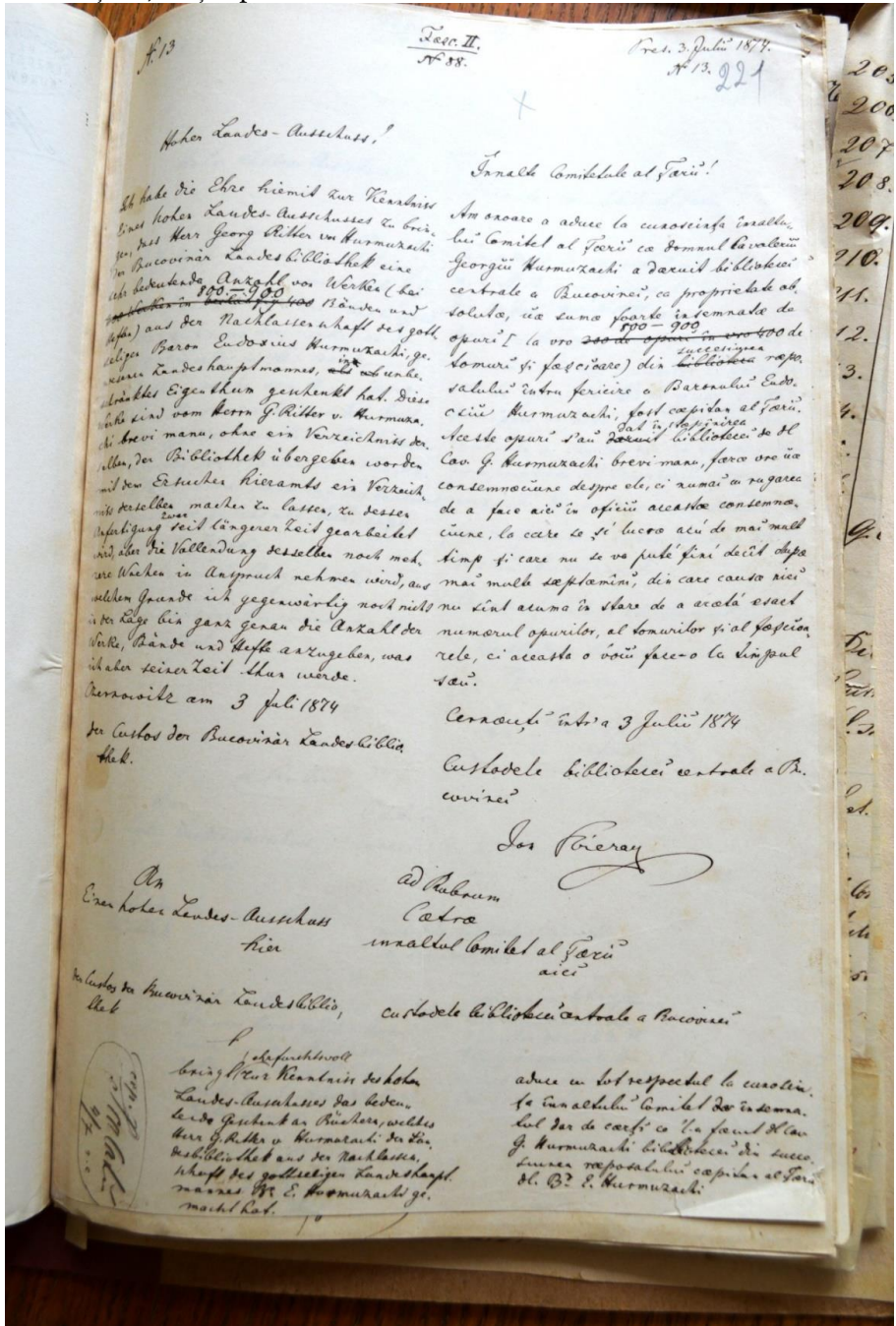
Niculică, Alis (2005). *Ion G. Sbiera. Viața și Opera*, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”

Nistor, Ion I. (1948). „Desvoltarea bibliotecilor noastre publice. (Comunicare făcută în ședința publică dela 10 Ianuarie 1947)”.

- „Biblioteca Țării”, în: *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice*, seria III, Tom XXIX, 1946-1947, București, Imprimeria Națională, pp. 528-530
- Olaru, Dragoș (2017). „Ion Sbiera – custode la Biblioteca Țării Bucovina”, în: *Neamul Românesc*, nr. 2 (seria nouă), iunie, pp. 9-10
- Păunel, Eugen I.(1933). „Biblioteca Universității din Cernăuți”, în *Boabe de grâu*, an IV, nr. 4, aprilie, pp. 225-239
- Satco, Emil (2004). *Enciclopedia Bucovinei*: vol. I-II, Iași, Ed. Princeps Edit
- Sbiera, I. G. (1889). *Aron Pumnul. Voci asupra vieții și însemnătății lui, dimpreună cu documintele relative la înființarea catedrei de limba și literătura românească la gimnasiul superior din Cernăuț, precum și scrierile lui mărunte și fragmentare*, Cu portretul lui Pumnul, se vinde în folosul fundăciunii Pumnulene cu 2 fl. broșura, Cernăuți, Ed. Soțietății, Tip. Arhiepiscopală
- Sbiera, I. G. (1899). *Familia Sbiera după tradițiune și istorie și Amintiri din viața autorului*, Cernăuți, Tipografia universitară î.r.a. lui R. Eckhardt
- Vasiliu, Aurel (1968). „Mihai Eminescu și «Biblioteca gimnaziștilor de'n Cernăuți»”, în *Limba și literatura*, vol. XIX, pp. 222-230
- Vatamaniuc, D. (1997a). „Intelectualii bucovineni, Eminescu și Biblioteca gimnaziștilor români din Cernăuți”, în: *Analele Bucovinei*, Tom IV, nr. 2, pp. 327-344
- Vatamaniuc, D. (1997b) „Aron Pumnul și biblioteca gimnaziștilor din Cernăuți”, în: *Analele Bucovinei*, Tom IV, nr. 1, pp. 17-25
- Vatamaniuc, D. (1998). „Biblioteca lui Aron Pumnul”, în *Analele Bucovinei*, Tom V, nr. 2, , pp. 285-292
- Ungureanu Constantin, (2015). *Sistemul de învățământ din Bucovina în perioada stăpânirii austriece (1774-1918)*, Chișinău

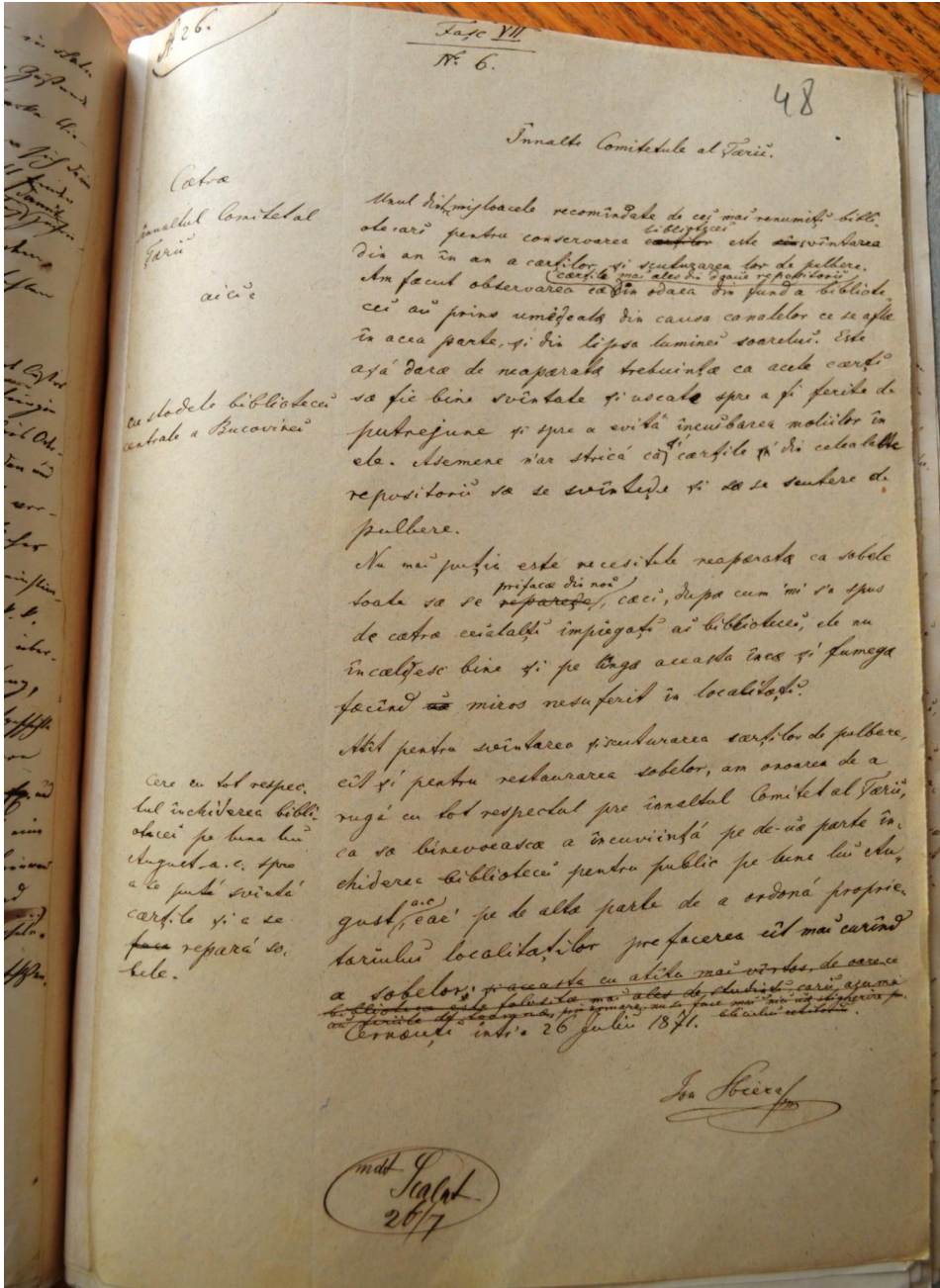
ANEXA I

Înștiințare semnată de I. G. Sbiera la 3 iulie 1874 prin care aduce la cunoștință Înalțului Comitet al Țării faptul că George Hurmuzachi a făcut o însemnată donație Bibliotecii Țării, cărțile provenind din succesiunea lui Eudoxiu Hurmuzachi

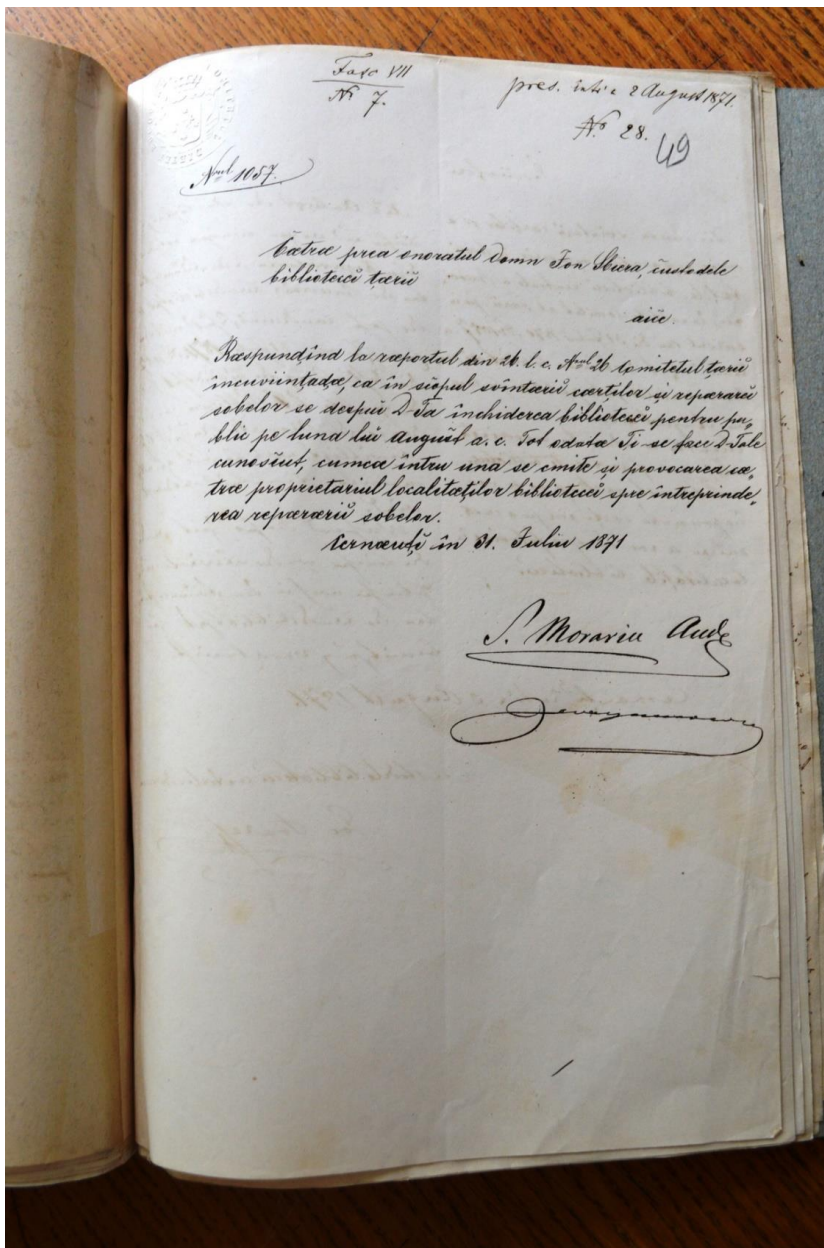
ANEXA II

Raportul întocmit de I. G. Sbiera în luna iulie 1871 prin care aduce la cunoștință Înalțului Comitet al Țării condițiile neprielnice în care funcționează Biblioteca Țării

ANEXA III

Aviz favorabil semnat de S. Morariu Andrievici prin care se acceptă închiderea Bibliotecii în luna August pentru svântarea cărților și repararea sobelor, așa cum a solicitat I. G. Sbiera

ANEXA IV

Înștiințarea prin care I. G. Sbiera aduce la cunoștință utilizatorilor faptul că Biblioteca Țării va fi închisă în luna august 1871 pentru svântarea cărților și reparațiile necesare

